

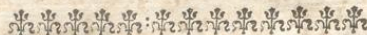
**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

1. Angelorum existentia ex Philosophis, scriptura, & fide statuitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

fuisse ex Apuleio retulit Augustin. de ciuit. Dei lib. 8. in Christiana Ecclesia semper in malum ea vox Dæmonis usurpata est (vt Tertul. lib. de testimonio animæ capit. 3. & Augustin. 9. de ciuit. capit. 19. obleruunt) sicuti Angeli nomen semper usurpatum in bonum fuit id, quod ex Euangelio Ecclesia nostra didicit: quamvis vocis Angeli pro bono significando, & Dæmonis pro malo determinatio, & restrictio iam pridem à Sostena Philosopho facta referatur à Minutio Felice in suo Octauio in præfati verò, ac fere reliquis disputationibus ad quintam vsque, Angelorum nomen secundum se, acque vniuersum, vt bonos, malosque coëctet vsurpamus.

QVÆSTIO I.

An Angeli existant in rerum natura.

DE absoluta Angelorum existentia tota quæstio procedit; datur nempe in rebus; nec ne?

CERTAMEN I.

Angelorum existentia ex Philosophis, scriptura, & fide statuitur.

I Angelorum existentiam negarunt Saducei, de quibus actor. 13. dicunt non esse resurrectionem, neque Angelum, neque spiritum, censensere Samaritani teste Babalo proxime §. 1. versu colligitur tertio Georg. David, cum aliquot socijs Lutheranis teste cochleio de dictis, & factis Lutheri an. 1545. Lindano indubitant. Dositheus eius facinorosa homo teste Praetorio, ex Philastrio in elenchis hæreticorum verba Dositheus & Libertini apud eundem ex lindano verbo Libertini, à Caluino ipso confutati thesauro Catholico lib. 4. de Angelis §. Negant: Hieronymus Cardanus 10. de rerum varietate, & 9. de subtili. apud Carpentarium in Alcinoum de doctrina Plat. ait verò Cardanus, se Philosophum tunc agere, non Christianum, quasi aliter vt Christianus censet verum, vt bene Bubal. §. 5. versu colligitur secundo, versu 3. quare dicere potius, neque, vt Philosophus loquitur, qui cæteris Philosophis (Atheos, epicureos excipio) aduersus, in eorum hac derationibus eneruandis leuibus argutijs est totus. Neque, vt Christianus, qui ab scriptura, & Patrum, stata sententia (vt iam ostendam) recedens eius à ratione fundamenta omnia omni arte debilitat, vt aliter sentiendi viam aperiat faciliorem, quo vicio, hoc, aliæque dogmata ratione, examinant Pij, alij, & Catholici recentiores, nescientes, nolentesque quandoque, nostro præsertim sæculo, laborant, qui vanis (cum Lactantio loquor. lib. 3. cap. 24.) vera defendunt vel loci causa philosophantur, vel quasi, vt ingenia sua in malis rebus exerceant, vel ostendunt: cum tamen Philosophi, Theologique Christiani munus sit Dogmatibus fidei confirmandis rationis fundamenta, quam possint plura, proprijs etiam Lucubrationibus, adiungere, neque antiqua argutijs quibusque mouere, sed quoad fieri possit obfirmare: cæterum, vt alio ait Scaliger. in Cardan. exercitat. 307. num. 30. plures eius sententiæ, vel potius nequitia, & impietates, expungendæ videntur, cum (inquit num. 35.) quæ interdum verba fundit, tot flagitia turbida, & inconflanti ingenio committit, S. Thom. citata quæst. 50. art. 1. ex Arist. 4. Physicor. text. 52. & 57. ignominatos quosdam prius Philosophos, pro negatiua hac

sententia refert, quos ego non reputo à iocis, quæ epicureos, & constanter Atheos celato, 1. de libro vno Controu. 1. d. 1. quæst. 1. Horum enim sententia Saduceorumque mens corporeis, & sensibilibus, immo, & quasi septa, & carcerata, nil ultra sensus cogitabat.

2. Sapientiores omnes Angelorum existentiam constantem docuerunt. Mercurius Trismegistus Moyli coætaneus, iuxta Suidam, ceteri quoque, etiam sepiam illis decantatis sapientibus, antiquioribus, in Pindari cap. 9. & in Asclepio caput Augusti. 4. de ciuit. capit. 23. & 24. Orpheus apud antiquos bellum troianum annis apud Euseb. Cæli. 5. de præparat. Euang. cap. 3. & 4. Eugubinum 8. de perenni philosophia cap. 33. eius carminibus recitatis, & apud Lactantium, lib. 1. cap. 7. vbi, & Apollinis verba etiam intercedunt, Angelos, seu Dæmones nesciens, Homerus inter, ducentis post Orpheum annis apud Plutarchum libello, quod oracula cessarint, vt referunt Augusti. 9. de ciuit. capit. 1. vbi Ludou. Viues, Eugubini. 111. de perenni. Philosoph. capit. 13. & lib. 1. cap. 6. Euseb. Cæsar. cap. 4. citato vbi Hesiodum etiam poetam Philosophum centum annos Homero posteriorem Angelorum existentiam docuisse, ex Plutarcho citato libello quod, oracula cessarint, remittit: idemque de Hesiodo referunt Lactant. lib. 2. capit. 15. Clemens Alex. adhortatoria ad gent. longe ab init. eius carmina recitantes, ex quo alia recitat Plutarchus citato lib. extra med. Thales insuper Milesius varquino prælo. Rem. Regi coætaneus apud Athenagor. Apologia pro Christian. ad Ammon. imperat Phæredides Pythagora magister, & Pythagoras ipse apud Marii. Ficin commentarijs, & argumentis in Phædram, quibus addit Plutarchus lib. de Iside, & Osirid. Xenocratem, & Chrysipum gentijs, tam bonos, quam mali præfatum Theologorum, inquit, imitatore, admittent, & Socratis Dæmon celeberrimus cunctis fuit, vt videre est apud Minutium felicem in octauio, Plutarchum toto libro de Dæmones sacratis, & apud Maximam Tyrium gemina de eo Apodixi apud Tertulian. cap. 1. Cyprianum Dei dolor vanitate num. 52. Clemens Alexandrinum num. 1. Stromatum & Augustinum 4. de ciuit. cap. 14. Eugubinum 8. Perenni Philosoph. cap. 24. Andream Vectorellum de custodia Angelorum Aulicis porro sententia de Angelorum existentia appropinquat, vbi quæ est vt patet ex octauo Physicorum 11. metaphys. text. 41. & 1. de celo text. 100. & 10. Moral. cap. 7. & 5. met. cap. 5. Dæmonia in fabulosis recenset & 5. de partibus Animal. Heraclitus ad eum in casa furnaria sedentem accedere recitantes iussit & approbat adhortationem, qua ingredi eos iussit, quoniam, ne hinc quidem loco inquit Dei desint immortales, & 4. topicor. loco 64. Deum, & Iustitiam posse prauè agere, ait, non tamen altius, quod de summo, ac primo Deo intelligi nequit, sed de gentijs bono, siue Angelo, qui peccare potest, & si non peccauerit, nec sit peccaturus, & 2. Rhetor. de locis entymemat: Dæmones esse supponit, locum à deificatione tractans, quæ verò ex 12. metaph. 1. 48. & sect. 9. Problem. 1. pro sententia neganti afferri solent vt summum numerum Angelorum orbibus cælestibus amplexum, negare sonant, loco primo; secundo vero, oracula sybillarum, tum melancolicæ naturalis, non vero Angelis tribuere, quod non est Angelos negare, vt patet certo ergo constat sapientes omnes Ethnicos Angelos existentiam agnouisse, vt constat ex citatis locis alijsque quos deinceps de eorum officijs disputantes referemus.

3. In scriptura nil quam existentiam Angelorum, frequentius: in veteri testamento genesis, exodi, iudicium, Regum Psalmorum, & Prophetarum libris, in quibus Tob. 5. Angelos præcedere, adesseque & apparere hominibus eosque solari in afflictionibus, & confortare; quandoque verò corripere, deterrere & celestios feruere, ad interfectionem, & excidium punire passim, legitur, vt loca, notare & adducere, superfluum sit & concordantiarum purus laboris nouo vero testamento, & si non adeo frequentia, sunt tamen loca quam plurima Mattheæ 1. Ecce Angelus Domini apparuit in somnis Iosaph. iterumque & iterum eadem Angelos apparuisse in Euangelio scribitur, cū vt animi auxilium, & hesitationem de vxore Mariæ prægnante myllicij tati

tanti reuelatione propelleret; tum ipsi cum Matre & Puero Iesu reditum ex Ægypto in terram Israël imperaret. Tertio celestis, stupendaque illa à Deo Gabrielis Archangeli ad verbi incarnationem peragendam legatio cunctis est nota apud Lucam cap. 1. verbis illis. *Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilæ, cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam viro Jæ. Mathzi item cap. 4. discendente tentatore Angeli Christo accessisse, ac ministrasse dicuntur. Apparuisse verò, & confortasse Christum ad gethsemani orantem, & in agonia positum ab Euangelistis Angelus refertur, atque ab eodem Mathæo cap. 18. illud expressum Angelorum in cælis, semper vident faciem Patris mei, & cap. 25. reprobi postremo in ignem æternum qui paratus est Diabolo, & Angelis eius mittendi denunciantur. Libris insuper, & epistolis canonicis, Euangelio posterioribus: existentia Angelorum veritas frequenter, vel traditur, vel supponitur. Ad Hebæ. 1. cui enim dixit aliquando Angelorum filius meus es tu 2. & plura alia in idipsum, addit his terminans caput; omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis 2. Petri. 2. Angelis peccantibus non peperit. Apocalyp. 12. Draco pugnat, & Angelus eius Jæ. & alia plura ab Angelis exercita, extendendaque eo libro dicuntur. Reliquis verò præ multitudine missis, id solum animaduertit, ijs omnibus certis vniuersis testamenti locis (sunt autem vt facile videbis, & statim occurrent, quam plurima) quibus Dæmonia esse, atque circa homines quidpiamve aliud mundo operari dicuntur: Angelorum existentiam vniuersim hic à nobis assertam tradi: nam & Dæmones Angeli substantiaiter sunt, atque, vt diximus, æque voce Dæmonis, atque Angeli, imo & indifferenter, ab antiquis, præsertim Philosophis, significabantur; quamquam Christianæ Theologiæ vsus, ex communi Patrum, ac veteris testamenti locutione obtinuerit, vt vox, Angelus simpliciter & absolute prolata bonum Angelum significet, Dæmon verò, aut Dæmonium significet malum. Sed ea diuersitate significatus vocis vniuersusque simpliciter absolute, ac sine addito prolata accidentaria solum bonitatis, & malitiæ moralis, non autem substantialis Angelorum differentia, adhuc specifica, denotatur: ex omni siquidem Angelorum ordine, & choro (ac fortasse specie, & obsequentes boni, & prauis transgressores Angeli steterunt.*

4. Constat inde, quo iure definita Angelorum existentia fuerit à concilio Lateranensi, sub Innocentio III. ex quo loco desumpta eadem definitio est cap. firmiter de summa Trinitate, verbis hæc, *unum est vniuersorum principium creator omnium visibilium, & invisibilium, spiritualium & corporalium, qui sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis vtramque de nihilo condidit creaturam spiritualem, & corporealem: Angelicam videlicet, & mundanam, ac deinde humanam, quasi communem, spiritu & corpore constitutam.* Porro Patres omnes veritati huic vt potest in vtraque sacra pagina toties commendata, & expressa, vnanimiter consentiunt; tamen eorum nonnulli, circa nonnulla alia de Angelis inferius disputanda, minus recte consueverunt, eorum tamen recitandis testimonijs parcimus: tum, quia obuia, & innumera, tum quia non ita ad purum quæstionem conclusionem tradunt vt non alia de Angelis examinanda continent: quare vbi de his singularim agemus oportunitus, & citra rerum confusionem referentur. Solus est difficilis contra præfatiā veritatem Augustini locutio quæst. 34. libri octoginta titum, scribentis, *quod autem est melius omnis anima id Deum dicant.* Angelus autem, de cuius existentia disputamus, & assertiue definimus; anima quauis, etiam rationali melior, perfectiorque est; non autem est Deus, sed infinite inferior Deo substantia, eiusque effectus, & creatura, vt nuper ex Lateranensi concilio referebamus: ergo, vel censet Augustinus Angelos perfectiores anima rationali non esse, contra inferius, ex scriptura, & rationibus statuenda, vel Angelos Deos, vel Deum ipsum esse, ac non creaturam, contra statutum Christi. Origa, de Deo vno. Tomus II.

Dogma fidei in Lateranensi concilio, vel demum Angelos nullos existere, imo nec posse esse contra notitiam conclusionem: certe quoduis ex hisce adeo exploratum absurdum est, vt, vel inde constet Augustini verba, vt videntur sonare, nec ab ipso vltimata fuisse, neque esse à nobis accipienda.

5. Etenim, quod Angelus Deus sit, nemini, sapientium, gentiliū adhuc, placuit asserere: & si enim Græci, aliquot Poëtæ, & sapientes Angelos, siue genios, & intelligentias, Deos dixerint, (vt significat Theodoretus epitome diuinorum decretorum. cap. de Angelis aens: nec, vt Græci Poëtæ, ac Philosophi in Deos referimus) & quandoque eo, eos donet nomine Plato, ac naturas ingentias dicat, apud Euseb. Cæsar. 14. de Præparat. Euang. & Deos sæpe vocet; sed ingentios corporali, vt nos, generatione intelligit, non autem à se, ac non ab alio existentes, vt proprie Dei essent, atque deitate fruerentur oporteret; Deos autem, non proprie dictos vocat, sed quatenus dignitatem, & excellentiam supra homines sortiuntur, & ad quam egregijs facinoribus, & si non naturæ, virtutis tamen præstantia, possint homines proveli: quo vrique sensu Heroas in Deos transferri ex Hesiodo docuit in cratyllo, vt ex eorum sensu aiebat Virgilius. *Panci, quos æquus amauit Iupiter, aut ardens euexit ad æthera virtus.*

6. Aperte enim ex Symposio scribit de natura Angelorum, Plato nulquam Diuinam pertingere, sed ipsa inferiorem, humana verò superiorem interiacere; *Omnis natura Dæmonum, (ait) inter mortales, Deaque est media, qui ergo tantus error quantum Philosophorum Aethnicorum tenebræ capere non potuerunt, tribui Augustino, & in eis versatissimo & ingenio, adeo præstantiori, ac insuper scripturæ, & Patrum Doctrina instructissimo, poterit vt Angelos proprie Deos putauerit: ergo animæ omnis nomine, non solum animam proprie talem, partemque hominis componentem, sed substantiam pure spiritualem creatam vt Angelus est, eo loci intellexit sic ex antiquis plures animarum nomine Angelos etiam donarunt. Philo Hebæ. lib. de somnis circa med. genera, seu species animarum diuidens, ac in eis perfectissimarum animarum genus recenset, atque hæc, inquit, *genios Philosophi, Angelos vocant Sacre literæ nomine aptissimo; sic etiam Plutarch. lib. de defectu oraculorum. circa med. animas seu (meliori latinitate) animos, ex Philosophorum vsu Angelos vocat ibi, si anima secreti à corporibus aut omnino, quibus nullum est cum corporibus commercium sunt (qua res est, & diuini sententia Hesiodi) Dæmones custodes hominum casti terras obeuntes, cum animos in corporibus degentes ista vi; (prædicendi futura) priuamus & Marcus Ficinus. 1. lib. in Phædrum commentaria, & argumenta; cap. 2. ex Phæreide Syro, cuiusque discipulo Pythagora, & Pythagorici inter hæc animaduertit, similem animarum describi casum à Pythagorici, atque Dæmonum à prophetis, quia illi animarum voce Angelos, seu Dæmones appellabant. Huic ergo vulgatissimo loquendi modo Philosophorum annuens, eo loco Augustinus animæ voce creatam omnem spirituale substantiam, ac subinde Angelos comprehendens dixit, *quidquid omni anima, melius est Deum dici*, Attamen rigidiori sermone, & propiori loquendo 1. Retract. cap. 26. num. 54. ait magis dici debuit *omni creato spiritui melius.***